

Psalm 9:10 – waarom zo uitgebreid: ‘tijden van nood en ontbering’?

In Psalm 9:10 komt een zeldzaam woord voor, **baT Saaráah**. Het komt alleen voor in Psalm 9:10 en in Psalm 10:1. Als dit woord bestaat, dan is het afkomstig van de stam **baaTSár**, ‘afsnijden’ en betekent dan schaarste/droogte/afgesneden zijn. Maar een gelijkklinkend en plausibel alternatief ligt zó dichtbij, dat veel vertalers dáárvoor kiezen; zij vertalen het met ‘nood’ of ‘benauwdheid’, een weergave die goed past bij de context.

- De Statenvertaling vertaalt op beide plaatsen met ‘in tijden van benauwdheid’.
- De NBG, de NW en NBV vertalen algemeen met ‘in tijden van nood’, en zo zijn er meer.

Men ziet dan de eerste letter als een prefix met de betekenis ‘in de’, waarna er als resterend woord, **TSaaráah**, plotseling iets heel bekends tevoorschijn komt (de vrouwelijke vorm van **TSár**) afkomstig van de werkwoordstam **TSaarár**. Het woord **TSaaráah** betekent onder andere ‘nood’; het komt alleen al in de Psalmen zo’n 22 keer voor.

Hieronder enkele commentaren om onder andere het bovenstaande te verduidelijken.

- Julius Fürst vermeldt het woord in zijn *Hebräisches und Chaldäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*, noemt ook beide psalmteksten en vertaalt met ‘Dürre’, ‘dorheid’.
 - Wilhelm Gesenius noemt het woord wel en verwijst daarbij ook naar de twee psalmteksten; hij ziet een overeenkomst met het woord **baTSóret** en omschrijft het in zijn *Hebräisches und Aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*: ‘Dürre als Bild der Not’. Maar hij voegt er nog een opmerking aan toe: ‘LXX sieht aber **Tsaaráah** und **b.** darin’ (LXX is de aanduiding voor de Septuagintavertaling).
 - Dat laatste is dus precies wat de meeste vertalingen doen, zoals hierboven omschreven. Wellicht in navolging van het feit dat Koehler en Baumgartner, in *Lexicon in Veteris Testamenti*, het woord helemaal niet noemen.
 - Benjamin Davidson noemt het, maar formuleert in *The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon* voorzichtig, ‘perhaps’; hij geeft beide mogelijkheden.
 - Brown/Driver/Briggs noemt het woord wel in *A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament* en wel met de betekenis: ‘dearth, destitution’ (= schaarste, gebrek) en vermeldt daarbij de beide psalmteksten.
 - Ook Lisowsky heeft in zijn *Konkordanz zum Hebräischen Alten Testament* een aparte vermelding en noemt de twee enige plaatsen, waar het staat: Psalm 9:10 en 10:1. Hij geeft als vertaling (d/e/l): Dürre / drought / siccitas.
 - *The Complete Hebrew-English Dictionary* van R. Alcalay heeft het ook en geeft als vertaling: ‘drought, scarcity, dearth’.
- Kortom, het woord lijkt wel degelijk te bestaan, al is dat standpunt niet onomstreden.

Op zich is de keuze van de Septuaginta goed te begrijpen; het verschil met de Masoretische tekst is minimaal, niet een letter maar een klinkerteken: de Septuaginta gaat uit van de eerste letter **b₂** in plaats van **ba₂**; daarbij komt dat de gekozen optie zich gemakkelijker voegt naar de context. Bovendien is het algemen begrip ‘nood’ gemakkelijker in de vertaling dan het begrip ‘droogte/schaarste’. Prefereert men echter ondanks dat de Masoretische Tekst en leest men als eerste letter **ba**, dan lijkt het woord **baT Saaráah** in feite een gegeven, en is het zaak om dat woord zo te verstaan en weer te geven dat het past.

Mijns inziens is het niet zonder betekenis dat het in de beide Psalmen, 9 en 10, voorkomt. Deze Psalmen zijn zeer verwant, zoals blijkt uit het doorlopende acrostichon en de onregelmatige wijze waarop dit acrostichon in beide psalmen vorm kreeg. Ook de thematische overeenkomst in de slotverzen van beide psalmen is opmerkelijk. Gegeven die verwantschap gaat het bovendien in 9:10 en 10:1 niet alleen om twee keer hetzelfde woord, het gaat om twee keer precies dezelfde uitdrukking: **I."letóot baT Saaráah**. Letterlijk zou dit zijn: ‘tot tijden van schaarste/gebrek/afgesneden zijn’. Dat is zó’n specifieke combinatie, dat de overeenkomst tussen de twee plekken op zo korte afstand wel erg duidelijk is. In zijn *Handkommentar zum Alten Testament – die Psalmen* volgt Friedrich Baethgen in de gewone vertaling de Septuaginta, ‘in Zeiten de Not’, maar noemt in de commentaren ook het alternatief “das Abgeschnittensein von aller anderen Hilfe”. Hij voegt eraan toe: “Jedoch findet sich das Wort so nur an diesen beiden Stellen.”

Om een lang verhaal kort te maken, in de vertaling ‘Tot lof van God – het Boek der Psalmen’ is er niet voor gekozen de Septuaginta te volgen, maar is besloten het betreffende woord als een uniek woord te beschouwen en te vertalen. Er is gezocht naar een uitdrukking die elders in de vertaling niet voorkomt, bovendien een ietwat opvallende term, zodat wanneer de oplettende lezer bij Psalm 10:1 is aangeland, hij/zij zich ook de term uit Psalm 9:10 herinnert.

Psalm 9 en 10 zijn weliswaar verwant, zoals al eerder werd genoemd, maar de twee Psalmen zijn ook heel verschillend. In Psalm 9 wordt Jehovah geprezen en gedankt voor zijn bescherming, hoewel er in vers 14 en 15 een noodkreet van een gekweld iemand in herinnering wordt gebracht; Psalm 10 is in zijn geheel een klaagzang over het leed dat tegenstanders berokkenen, ingeleid door de prangende ‘waarom’-vraag.

Doordat hier de opvallende term voorkomt die ook al in 9:10 was genoemd, is psalm 10 te interpreteren als een terugblik naar die tijd. Psalm 9 is dan te beschouwen als een vooraf gegeven kader.

Gezien het voorgaande, ging het er uiteraard om voor de uitdrukking **I."letóot baT Saaráah** een weergave te vinden die recht doet aan de woordbetekenis en die past in de context van beide psalmen. Daarbij heb ik ook gedacht aan de luisteraar, die (indien het woord inderdaad bestaat) misschien óók wel aan beide mogelijkheden heeft gedacht, dus zowel aan ‘tijden van nood’ als aan ‘tijden van afgesneden zijn’. Op grond daarvan is gekozen voor een wat omschrijvende en uiteindelijk ook combinerende uitdrukking: ‘tijden van nood en ontbering’.